

12/12/23

4200215 - Third Year BLS / LLB (60:40)

Paper / Subject Code: 75813 / Tort & Consumer Protection Law

LLB Sem - I

BLS Sem - I

2 hours paper

Total Marks 60

- All questions are compulsory.
- Use case laws wherever required.

Q.1 Answer in two sentences (Any Six). (12)

- What is the purpose of Law of Torts and what does it seek to protect?
- How does the Indian Consumer Protection Act 2019 address e-commerce transactions and online consumer protection?
- What is Private Nuisance?
- How does the concept of 'strict liability' apply in the Law of Torts?
- Explain the term 'Spurious Goods' under Consumer Protection Act, 2019.
- How are damages calculated in tort law and what factors are considered in determining the amount?
- What is the statute of limitations in tort law and how does it impact the timeframe for filing a claim?
- What remedies are available to consumers who have been affected by unfair trade practices?
- What is the difference between compensatory and punitive damages in tort law, and when are they awarded?
- What is the maximum punishment for misleading advertisements under the Consumer Protection Act 2019?

Q.2 Write short notes on any two of the following. (12)

- Wagon Mound Case
- Actio Personalis Mortis Cum Persona
- Innuendo
- Consumer Rights

Q.3 Solve (any two) (12)

- Susan, a homeowner, notices that a tree on her neighbour's property is dangerously leaning towards her house. She notifies her neighbour about the potential hazard, but the neighbour fails to take any action. During a storm, the tree falls and damage Susan's roof.

- a. Can Susan hold her neighbour liable for the damage caused to her property? Explain.
 - b. What is the neighbour's potential defence in this situation?
2. Alice loans her bicycle to Bob for a day. While riding the bicycle, Bob accidentally collides with a pedestrian, causing injuries to the pedestrian.
- a. Can the injured pedestrian hold Alice liable for the accident caused by Bob? Explain.
 - b. Can Alice argue that she is discharged from liability since she loaned the bicycle without any negligence on her part?
3. A driver, Mary, negligently rear-ends another vehicle, causing minor damage to the rear bumper. The driver of the other vehicle, David, later experiences severe back pain and requires extensive medical treatment.
- a. Can David hold Mary liable for his back pain and medical expenses under the principle of remoteness of damage? Explain.
 - b. Can Mary argue that she is not responsible for David's back pain since it was a pre-existing condition?
4. Nirav bought 15 cars for his taxi company from Vijay. One of the car found to be defective.
- a. Can Ravi sue Vijay under Consumer Protection Act, 2019? What are the remedies available with Ravi?
 - b. What are the defences available with the Vijay? Why?

Q.4 Answer any two of the following. (24)

- 1) What are the powers and functions of the Consumer Dispute Redressal Commissions established under the Consumer Protection Act 2019?
- 2) What are the common defences available in the Law of Torts, and how do they serve to mitigate or eliminate liability? Explain with relevant case laws.
- 3) Describe the concept of vicarious liability in tort law and explain when it applies to hold employers responsible for the actions of their employees.
- 4) What is the concept of *damnum sine injuria* in the Law of Torts, and how does it differ from *injuria sine damnum*? Explain with relevant case laws.

Total Marks 60

2 hours paper

- सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
- आवश्यक तेथे केस कायदे वापरा

प्र.१ दोन वाक्यात उत्तर द्या (कोणत्याही सहा)

- टॉर्ट्स कायद्याचा उद्देश काय आहे आणि तो कशाचे संरक्षण करू इच्छितो?
- भारतीय ग्राहक संरक्षण कायदा २०१९ ई-कॉमर्स व्यवहार आणि ऑनलाईन ग्राहक संरक्षण कसे संबोधित करतो?
- खाजगी उपद्रव म्हणजे काय?
- 'कठोर दायित्व' ही संकल्पना टॉर्टच्या कायद्यात कशी लागू होते?
- ग्राहक संरक्षण कायदा २०१९ अंतर्गत 'बनावट वस्तू' या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा.
- टॉर्ट कायद्यामध्ये नुकसानीची गणना कशी केली जाते आणि रक्कम ठरवताना कोणत्या घटकांचा विचार केला जातो?
- टॉर्ट कायद्यातील मर्यादांचा कायदा काय आहे आणि त्याचा दावा दाखल करण्याच्या कालमर्यादेवर कसा परिणाम होतो?
- अनुचित व्यापार पद्धतीमुळे प्रभावित झालेल्या ग्राहकांसाठी कोणते उपाय-उपलब्ध आहेत?
- टॉर्ट कायद्यातील नुकसानभरपाई आणि दंडात्मक नुकसान यात काय फरक आहे आणि ते कधी दिले जातात?
- ग्राहक संरक्षण कायदा २०१९ अंतर्गत दिशाभूल करणाऱ्या जाहिरातींसाठी कमीत कमी शिक्षा किती आहे?

प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर लहान टिपा लिहा.

- वॅगन मॉडेल केस
- ऑक्टो पर्सनॅलिस मॉर्टिस कम पर्सोना
- इन्व्हेन्टो
- ग्राहक हक्क

प्र.३ सोडवा (कोणत्याही दोन)

- सुसान, एक घरमालक, तिच्या शेजाऱ्याच्या मालमत्तेवरील एक झाड धोकादायकपणे तिच्या घराकडे झुकत असल्याचे लक्षात आले. ती तिच्या शेजाऱ्याला संभाव्य धोक्याबद्दल सूचित करते, परंतु शेजारी कोणतीही कारवाई करण्यात अपयशी ठरते. वादळादरम्यान, झाड पडते आणि सुसानच्या छताचे नुकसान होते.

अ. सुसान तिच्या मालमत्तेच्या झालेल्या नुकसानीसाठी तिच्या शेजाऱ्याला जबाबदार धरू शकते का? स्पष्ट करणे

ब. या परिस्थितीत शेजाऱ्याचा संभाव्य बचाव काय आहे?

2/11/22

3LO021S - 14BLS Sem V (old)

Paper / Subject Code: 75803 / Tort & Consumer Protection Law

QP: 10010868

Time: 2 Hrs

[Marks: 60]

Q.1 Answer in two sentences (Any Six)

(12)

- a) What does *Actio Personalis Mortis Cum Persona* mean?
- b) What is meant by Assault?
- c) What is Public Nuisance?
- d) Explain the terms 'Perpetual Injunction' and 'Prohibitory Injunction'.
- e) What is meant by Trespass ab initio?
- f) Define Torts as per Salmond.
- g) What is Contributory Negligence?
- h) Explain the term 'Spurious Goods' under Consumer Protection Act.
- i) Explain the term 'Defect' under Consumer Protection Act.
- j) Explain 'Consumer Rights' as per Consumer Protection Act.

Q.2 Write short notes on any two of the following.

(12)

- a) Damnum Sine Injuria and injuria sine damnum
- b) Various mode of extinguishment of tortious liability
- c) Wagon Mound Case in detail
- d) Explain the definition and scope of Restrictive Trade Practice. How it is different from unfair means practice?

Q.3 Solve (any two).

(12)

- a) Mr. Bhaveen, a sugar mill owner was using water for over 60 years from a stream which was chiefly supplied by the percolating underground water. Kalpesh dug a well on his land deep enough to stop the larger volume of water going to Bhaveen's stream.
 - i. Is any tort can be alleged? Explain with reason which principle of law of tort is involved in the given situation?
 - ii. Suggest Bhaveen about action and remedy under law of torts.
- b) Distinguish the following two incidents and point out regarding wrong, if any which has been committed in these incidents. Distinguish in the context of the nature and composition of these wrongs:
 - i. The Municipality permitted a political party to hold a meeting in a public park blocking a busy road. A, wanted to go to B's house crossing the road but was not allowed. There was no other way to go to B's house.
 - ii. A customer was suspected of having committed a theft in the department store by the staff. The customer was detained by the Manager for 2 days in a store room.

- 21/1/22
- c) Branches of trees grown on B's land overhang on the side of A, his neighbour. A, repeatedly requests B to cut off these overhanging branches so that A can enjoy the sunlight. B, does not pay heed to these requests. A, goes on to the side of B and cuts off those branches.
- Examine the tortious liability of A?
 - Is there any remedy available to the B? Comment.
- d) A car driver in the course of his employment leaves the ignition keys in the car and leaves the car on a crowded road. During his absence, a trespasser gets into the car and drives it causing an accident resulting in injuries to the plaintiff. The plaintiff sues the car owner in tort.
- Will Plaintiff succeed? Why?
 - Is the Owner liable? Why?

Q.4 Answer any two of the following.

(24)

- Discuss the rule of strict liability with the help of relevant case law. Is there any difference between strict liability and absolute liability?
- Enumerate and examine any six general defences to an action in torts with relevant case laws.
- What is meant by innuendo? What are the facts, the plaintiff must prove or establish in order to sustain a plea of innuendo? Explain with relevant case laws.
- Discuss in detail the meaning of 'complaint' and 'unfair trade practice' under the Consumer Protection Act. Are these definitions satisfactory and in consonance with the spirit of this Act? Elucidate.

वेळ : २ तास

पूर्णा : ६०

प्र. १ दोन वाक्यांत उत्तर द्या (कोणत्याही सहा).

- अ) 'ऑक्टोपर्सनलिस मोर्टिस कम पर्सोना' चा अर्थ काय?
- ब) घाला म्हणजे काय?
- क) सार्वजनिक उपद्रव म्हणजे काय?
- ड) 'शाश्वत आदेश' आणि 'प्रतिबंधात्मक आदेश' या संज्ञा स्पष्ट करा.
- इ) प्रथमदर्शी अतिक्रमण म्हणजे काय?
- फ) सालमंड नुसार टॉर्ट्सची व्याख्या करा?
- ग) अंशदायी निष्काळजीपणा म्हणजे काय?
- ह) ग्राहक संरक्षण कायदा, अंतर्गत 'बनावट वस्तू' या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा.
- य) ग्राहक संरक्षण कायदा अंतर्गत 'दोष' या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा.
- ज) ग्राहक संरक्षण कायदा, नुसार 'ग्राहक हक्क' स्पष्ट करा.

(१२)

प्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर लहान टिपा लिहा

- अ) डॅमनम साइन इंजुरिया आणि इंजुरिया साइन डॅमनम
- ब) टॉर्ट्सची उत्तरदायित्व विझविण्याचे विविध प्रकार
- क) वॉगन माउंड केस
- ड) प्रतिबंधात्मक व्यापार सरावाची व्याख्या आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. हे अन्यायकारक साधन पद्धतीपेक्षा वेगळे कसे आहे?

(१२)

प्र. ३ सोडवा (कोणतेही दोन)

अ. श्री भावेन, साखर गिरणीचे मालक ६० वर्षांहून अधिक काळ पाण्याचा वापर करत होते, ज्याला मुख्यतः भूगर्भातील पाण्याने पुरवठा केला जात होता. भावेनच्या ओढ्याला जाणाऱ्या पाण्याचा मोठा प्रवाह थांबवण्यासाठी कल्पेशने त्याच्या जमिनीवर खोलवर विहीर खोदली

(१२)

- i. कोणत्या प्रकारच्या टॉर्ट्सचा आरोप येथे केला जाऊ शकतो? दिलेल्या परिस्थितीमध्ये अत्याचाराच्या कायद्याचे कोणते तत्व समाविष्ट आहे ते कारणासह स्पष्ट करा?
- ii. भावेन यांना टॉर्ट्सचा कायद्यांतर्गत कारवाई आणि उपाय सुचवा.

ब. खालील दोन घटनांमध्ये फरक करा आणि या घटनांमध्ये जे काही घडले असेल ते चुकीचे असल्यास ते दाखवा या चुकीच्या स्वरूपाच्या आणि रचनांच्या संदर्भात फरक करा.

- i. गुजबजलेला रस्ता अडवून सार्वजनिक उद्यानात एका राजकीय पक्षाला सभा घेण्यास पालिकेने परवानगी दिली. अ ला रस्ता ओलांडून ब च्या घरी जायचे होते पण त्याला परवानगी दिली नाही. ब च्या घरी जाण्यासाठी दुसरा कोणताही मार्ग नव्हता.
- ii. एका ग्राहकाने डिपार्टमेंटल स्टोअरमध्ये चोरी केल्याचा संशय कर्मचाऱ्यांना आला म्हणून त्या ग्राहकाला व्यवस्थापकाने दोन दिवस स्टोअर रूममध्ये डांबून ठेवले होते

21/11/22

QP: 10010868

क. ब च्या जमिनीवर उगवलेल्या झाडांच्या फांद्या अ च्या शेजारी ओव्हरहॅंग आहेत .अ, वारंवार ब ला या फांद्या कापून टाकण्याची विनंती करतो जेणेकरून अ सूर्यप्रकाशाचा आनंद घेऊ शकेल .ब, या विनंत्यांकडे लक्ष देत नाही .अ, ब च्या बाजूने जातो आणि त्या फांद्या तोडतो

- अ च्या कठोर दायित्वाचे परीक्षण करा?
- ब ला काही उपाय उपलब्ध आहे का? चर्चा करा

ड. एक कार चालक त्याच्या नोकरीच्या दरम्यान कारमधील इन्शुरन्स चावी सोडतो आणि गाडी गर्दीच्या रस्त्यावर सोडतो. त्याच्या अनुपस्थितीत एक अतिक्रमण करणारा कारमध्ये येतो आणि ती चालवतो आणि अपघात होऊन फिर्यादीला दुखापत होते. फिर्यादीने कार मालकावर खटला भरला.

- फिर्यादी यशस्वी होईल का? का?
- मालक जबाबदार आहे का? का?

प्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही दोनची उत्तरे द्या.

(२४)

- अ) संबंधित केस कायद्याच्या मदतीने कठोर उत्तर दायित्वाच्या नियमावर चर्चा करा. कठोर उत्तर दायित्वा आणि परिपूर्ण दायित्वा यामध्ये काही फरक आहे का?
- ब) संबंधित केस कायद्यासह टॉर्ट्स मधील कारवाईसाठी कोणत्याही सहा सामान्य संरक्षणांची गणना करा आणि त्यांचे परीक्षण करा
- क) इन्यूएन्डो म्हणजे काय? तथ्य काय आहेत, आरोपाची याचिका टिकवून ठेवण्यासाठी फिर्यादीने सिद्ध करणे किंवा स्थापित करणे आवश्यक आहे? संबंधित केस कायद्यासह स्पष्ट करा
- ड) ग्राहक संरक्षण कायदा, अंतर्गत 'तक्रार' आणि 'अनुचित व्यापार प्रथा' च्या अर्थाची तपशीलवार चर्चा करा. या व्याख्या समाधान कारक आणि या कायद्याच्या भावनेशी सुसंगत आहेत का? स्पष्ट करा

Date :- 12/10/22

Q.P. :- 94846

Paper / Subject Code: 75707 / Tort & Consumer Protection Law

LLB-Sem I

Law of Torts and Consumer Protection Act / अपकृत्य कायदा आणि ग्राहक संरक्षण अधिनियम

1. Tort is a Civil wrong. And it is true that _____ अपकृत्य हे दिवाणी पात्र अपकृत्य आहे. आणि हे खरे आहे की _____
 - a) Every civil wrong is not tort प्रत्येक दिवाणी पात्र उपकृत्य अपकृत्य नाही.
 - b) Every civil wrong is tort प्रत्येक दिवाणी पात्र उपकृत्य अपकृत्य आहे.
 - c) Court will decide whether every civil wrong is tort or not प्रत्येक नागरी चुकीची शिक्षा आहे की नाही हे न्यायालय ठरवेल.
 - d) Tort is an offence also. अत्याचार हा देखील गुन्हा आहे.
2. In which of following tort, motive is not relevant? खालील पैकी कोणत्या अपकृत्यमध्ये, हेतू संबंधित नाही?
 - a) When the act is otherwise unlawful जेव्हा कृती अन्यथा बेकायदेशीर असेल.
 - b) Conspiracy कट.
 - c) Malicious prosecution दुर्भावनापूर्ण खटला.
 - d) Assault प्राणघातक हल्ला.
3. 'Ex turpi causa non oritur actio' means _____ एक्स टूरपी कॉझा नॉन ओरीटूर ऍक्टिओ ('Ex turpi causa non oritur actio') म्हणजे _____
 - a) From an immoral cause also action arises अनैतिक कारणातूनही कृती निर्माण होते.
 - b) From an immoral cause no action arises अनैतिक कारणामुळे कोणतीही कृती उद्भवत नाही.
 - c) From any act cause of action arises कोणत्याही कृतीतून कृतीचे कारण उद्भवते.
 - d) Cause of action is to be decided by the court कारवाईचे कारण न्यायालयाने ठरवावे.
4. Protection of judicial privilege applies _____ न्यायिक विशेषाधिकाराचे संरक्षण _____ लागू होते.
 - a) Only to judicial proceedings केवळ न्यायालयीन कार्यवाहीसाठी.
 - b) All actions of judges न्यायाधीशांच्या सर्व कृती.
 - c) To administrative proceedings or ministerial proceedings conducted by courts न्यायालयांद्वारे चालवल्या जाणाऱ्या प्रशासकीय कार्यवाही किंवा मंत्रीस्तरीय कार्यवाही.
 - d) To judicial proceedings as well as to administrative proceedings or ministerial proceedings न्यायालयीन कार्यवाही तसेच प्रशासकीय कार्यवाही किंवा मंत्री कार्यवाही.

5. In vicarious liability the nature of liability of master and servant is _____. विचित्र उत्तरदायित्वामध्ये मालक आणि सेवक यांच्या दायित्वाचे स्वरूप _____ आहे.
- Joint liability संयुक्त दायित्व.
 - Several liability अनेक दायित्वे.
 - Joint and several liability संयुक्त आणि अनेक दायित्वे.
 - To be decided by the court न्यायालयाने निर्णय घेतला जाईल.
6. Every repetition of a defamatory statement gives fresh cause of action. This statement is _____. बदनामीकारक विधानाची प्रत्येक पुनरावृत्ती कारवाईचे नवीन कारण देते. हे विधान _____ आहे.
- False खोटे
 - True खरे
 - It depends upon the manner of repetition ते पुनरावृत्तीच्या पद्धतीवर अवलंबून असते.
 - True only in case of libel. केवळ मानहानीच्या बाबतीतच खरे.
7. When the damages awarded are in excess of the material loss suffered by the plaintiff with a view to prevent similar behaviours in future, such damages are called as _____. भविष्यात अशीच वर्तणूक टाळण्यासाठी वादीला झालेल्या भौतिक हानीपेक्षा जेव्हा नुकसान भरपाई दिली जाते, तेव्हा अशा नुकसानीला _____ असे म्हणतात.
- Compensatory damages नुकसान भरपाई.
 - Aggravated damages वाढलेले नुकसान.
 - Contemptuous damages तिरस्करणीय नुकसान.
 - Exemplary, punitive or vindictive damages अनुकरणीय, दंडात्मक किंवा प्रतिशोधात्मक नुकसान.
8. 'Action personalis moritur cum persona' means एक्शन पर्सोनालीस मॉरीटूर कम पर्सोना ('Action personalis moritur cum persona') म्हणजे
- A personal cause of action dies with the person वैयक्तिक कारणामुळे व्यक्तीचा मृत्यू होतो.
 - A personal cause of action does not die with the person कृतीचे वैयक्तिक कारण व्यक्तीसह मरत नाही.
 - Death of both the parties will terminate the suit दोन्ही पक्षांच्या मृत्यूमुळे खटला संपुष्टात येईल.
 - Personal right always survive वैयक्तिक अधिकार नेहमीच टिकून राहतात.

9. If the interference with the possession is not direct but consequential, the wrong may be _____. ताब्यामध्ये हस्तक्षेप थेट नसून परिणामकारक असल्यास, चूक _____ असू शकते.

- Trespass अतिक्रमण.
- Nuisance उपद्रव.
- Conversion रूपांतरण.
- No wrong चूक नाही.

10. Conspiracy is _____ कट _____ आहे

- Not tort अपकृत्य नाही.
- Crime गुन्हा.
- Both tort and crime अत्याचार आणि गुन्हा दोन्ही.
- Serious offence गंभीर गुन्हा.

11. The purpose of tort of _____ is to protect goodwill. _____ च्या अपकृत्यचा उद्देश सद्भावना संरक्षित करणे आहे.

- Passing off 'पासिंग ऑफ'
- Defamation बदनामी.
- Abuse of legal procedure कायदेशीर प्रक्रियेचा गैरवापर.
- Contributory negligence योगदानात्मक निष्काळजीपणा.

12. Some military jawans found some firewood lying by the river side. They thought that the wood being unmarked, probably belonged to the government and they had every right to take away the same as they were the military jawans of government. They took the firewood and used for camp fire. The real owner of that firewood filed the suit for compensation. काही लष्करी जवानांना नदीकाठी काही सरपण पडलेले आढळले. त्यांना असे वाटले की जे लाकूड चिन्हांकित नाही, ते बहुधा सरकारचे आहे आणि ते सरकारचे लष्करी जवान असल्याने ते काढून घेण्याचा त्यांना पूर्ण अधिकार आहे. त्यांनी सरपण घेतले आणि कॅम्प फायरसाठी वापरले. त्या लाकडाच्या खऱ्या मालकाने नुकसान भरपाईसाठी दावा दाखल केला.

- The government would not liable to pay compensation as it is a part of sovereign function नुकसान भरपाई देण्यास सरकार जबाबदार नाही कारण ते सार्वभौम कार्याचा एक भाग आहे.

- b) The government would be liable to pay compensation नुकसान भरपाई देण्यास सरकार जबाबदार असेल.
- c) Liability depends upon the value of firewood लाकडाच्या किमतीवर दायित्व अवलंबून असते.
- d) The government would not liable to pay compensation because the firewood were lying in public place in no once possession नुकसान भरपाई देण्यास सरकार जबाबदार नाही कारण सरपण सार्वजनिक ठिकाणी एकदाही ताब्यात नसताना पडले होते.

13. Trover is also known as _____. ट्रोवरला _____ म्हणून देखील ओळखले जाते.

- a) Detinue नियुक्त करणे.
- b) Trespass अतिक्रमण.
- c) Nuisance उपद्रव.
- d) Conversion रूपांतरण.

14. _____ is not a consumer right under the Consumer Protection Act. _____ हा ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत ग्राहक हक्क नाही.

- a) Right to be protected संरक्षित करण्याचा अधिकार
- b) Right to be informed about the quality, quantity, potency, purity, standard and price of goods or services वस्तू किंवा सेवांची गुणवत्ता, प्रमाण, सामर्थ्य, शुद्धता, मानक आणि किंमत याबद्दल माहिती मिळण्याचा अधिकार
- c) Right to be assured access to a variety of goods, products or service विविध प्रकारच्या वस्तू, उत्पादने किंवा सेवेवर खात्रीपूर्वक प्रवेश मिळवण्याचा अधिकार
- d) Right to qualitative goods and services गुणात्मक वस्तू आणि सेवांचा अधिकार

15. For strict liability _____ is not a defence. कठोर उत्तरदायित्वासाठी _____ हा बचाव नाही.

- a) Act of god देवाची कृती.
- b) Plaintiff's own default फिर्यादीचे स्वतःचे डिफॉल्ट.
- c) Statutory authority वैधानिक प्राधिकरण.
- d) Inevitable accident अपरिहार्य अपघात.

16. _____ is a defence. _____ हे एक संरक्षण आहे.

- Contributory negligence योगदानात्मक निष्काळजीपणा.
- Composite negligence संमिश्र निष्काळजीपणा.
- Joint tort feasons संयुक्त अपकृत्य फेझन्स.
- Contributory negligence of children मुलांचे योगदानात्मक दुर्लक्ष.

17. In the tort of abuse of legal procedure, the prosecution commences _____. कायदेशीर प्रक्रियेचा गैरवापर करताना, खटला सुरू होतो _____.

- When the FIR is lodged with the police जेव्हा पोलिसात एफआयआर दाखल केला जातो.
- When a person has been summoned to answer जेव्हा एखाद्या व्यक्तीला उत्तर देण्यासाठी बोलावले जाते.
- When the judgment is passed जेव्हा निर्णय दिला जातो.
- When the person has produced false evidences in the court जेव्हा त्या व्यक्तीने न्यायालयात खोटे पुरावे सादर केले.

18. Trespass is interference with _____. अतिक्रमण म्हणजे _____ मध्ये हस्तक्षेप:

- A person's ownership of land एखाद्या व्यक्तीची जमिनीची मालकी.
- A person's use or enjoyment of land एखाद्या व्यक्तीचा जमिनीचा वापर किंवा उपभोग.
- A person's possession of land एखाद्या व्यक्तीचा जमिनीचा ताबा.
- A person's possession of land as well as use or enjoyment of land एखाद्या व्यक्तीचा जमिनीचा ताबा तसेच जमिनीचा वापर किंवा उपभोग.

19. How many rights of consumers are protected under the Consumer Protection Act? ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत ग्राहकांचे किती हक्क सुरक्षित आहेत?

- 6 सहा
- 7 सात
- 5 पाच
- 8 आठ

20. Under the Consumer Protection Act, the period of Limitation period is _____
ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत, मर्यादा कालावधीचा कालावधी _____ आहे.

- Three years from the date on which the cause of action has arisen. कारवाईचे कारण उद्भवल्याच्या तारखेपासून तीन वर्षे.
- Two years from the date on which the first notice was given ज्या तारखेला पहिली नोटीस दिली होती त्या तारखेपासून दोन वर्षे.
- Two years from the date on which the cause of action has arisen. कारवाईचे कारण उद्भवल्याच्या तारखेपासून दोन वर्षे.
- Three years from the date on which the first notice was given ज्या तारखेला पहिली नोटीस दिली होती त्या तारखेपासून तीन वर्षे.

...****...

Descriptive questions: वर्णनात्मक प्रश्न:

१. Write the limitations on the scope of doctrine of 'volenti non fit injuria'. 'व्होलेंटी नॉन-फिट इन्जुरीया' ('volenti non fit injuria') या सिद्धांताच्या व्याप्तीवरील मर्यादा लिहा.
२. Write any five general defences available in tort. अपकृत्यमध्ये उपलब्ध असलेले कोणतेही पाच सामान्य संरक्षण लिहा.
३. Ram was the owner of a car. Shyam, his younger brother once took the car without Ram's knowledge or permission. An accident took place due to negligence of Shyam. Explain who will be liable and why? Which principle of law of tort is involved in this situation. राम एका कारचा मालक होता. एकदा त्याचा धाकटा भाऊ श्यामने रामच्या माहितीशिवाय किंवा परवानगीशिवाय गाडी घेतली. श्यामच्या निष्काळजीपणामुळे अपघात झाला. कोण जबाबदार असेल आणि का समजावून सांगा? या परिस्थितीत अत्याचार कायद्याचे कोणते तत्व सामील आहे.
४. Explain the circumstances under which an employer can also be held liable for the tortious acts done by independent contractor. स्वतंत्र कंत्राटदाराने केलेल्या घृणास्पद कृत्यांसाठी नियोक्त्याला कोणत्या परिस्थितीत जबाबदार धरले जाऊ शकते हे स्पष्ट करा.
५. Explain the application of maxim 'king can do no wrong' in India. भारतात 'राजा काहीही चूक करू शकत नाही' या शब्दाचा वापर स्पष्ट करा.
६. Write two distinctions between libel and slander. Also explain the circumstances under which slander is actionable per. बदनामी आणि निंदा यातील दोन भेद लिहा. प्रति निंदा कोणत्या परिस्थितीत कारवाई करण्यायोग्य आहे हे देखील स्पष्ट करा.
७. Ravi sent a defamatory letter written in Marathi to Pappu. Pappu did not know Marathi and therefore the same was read over to him by Santosh. Explain with reasons that whether Ravi is liable for defamation or not. रवीने पप्पूला मराठीत लिहिलेले बदनामीकारक पत्र पाठवले. पप्पूला मराठी येत नाही म्हणून संतोषने ते त्याला वाचून दाखवले. रवी बदनामीला जबाबदार आहे की नाही हे कारणांसह स्पष्ट करा.
८. Write on Jurisdiction of National Commission Under the Consumer Protection Act. ग्राहक संरक्षण कायद्यांतर्गत राष्ट्रीय आयोगाच्या अधिकारक्षेत्रावर लिहा.
९. Explain the procedure on admission of complaint before the District Commission. जिल्हा आयोगासमोर तक्रार दाखल करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
१०. Explain the difference between strict liability and absolute liability. कठोर उत्तरदायित्व आणि संपूर्ण दायित्व यातील फरक स्पष्ट करा.

21/11/22

1200415 - 193LS Sem V (New)
QP: 10010868

Time: 2 Hrs

[Marks: 60]

Q.1 Answer in two sentences (Any Six)

- What does *Actio Personalis Mortis Cum Persona* mean?
- What is meant by Assault?
- What is Public Nuisance?
- Explain the terms 'Perpetual Injunction' and 'Prohibitory Injunction'.
- What is meant by 'Trespass ab initio'?
- Define Torts as per Salmond.
- What is Contributory Negligence?
- Explain the term 'Spurious Goods' under Consumer Protection Act.
- Explain the term 'Defect' under Consumer Protection Act.
- Explain 'Consumer Rights' as per Consumer Protection Act.

(12)

Q.2 Write short notes on any two of the following.

- Damnum Sine Injuria and injuria sine damnum
- Various mode of extinguishment of tortious liability
- Wagon Mound Case in detail
- Explain the definition and scope of Restrictive Trade Practice. How it is different from unfair means practice?

(12)

Q.3 Solve (any two).

- Mr. Bhveen, a sugar mill owner was using water for over 60 years from a stream which was chiefly supplied by the percolating underground water. Kalpesh dug a well on his land deep enough to stop the larger volume of water going to Bhveen's stream.
 - Is any tort can be alleged? Explain with reason which principle of law of tort is involved in the given situation?
 - Suggest Bhveen about action and remedy under law of torts.
- Distinguish the following two incidents and point out regarding wrong, if any which has been committed in these incidents. Distinguish in the context of the nature and composition of these wrongs:
 - The Municipality permitted a political party to hold a meeting in a public park blocking a busy road. A, wanted to go to B's house crossing the road but was not allowed. There was no other way to go to B's house.
 - A customer was suspected of having committed a theft in the department store by the staff. The customer was detained by the Manager for 2 days in a store room.

(12)

21/11/22

QP: 10010868

- c) Branches of trees grown on B's land overhang on the side of A, his neighbour. A, repeatedly requests B to cut off these overhanging branches so that A can enjoy the sunlight. B, does not pay heed to these requests. A, goes on to the side of B and cuts off those branches.
- Examine the tortious liability of A?
 - Is there any remedy available to the B? Comment.
- d) A car driver in the course of his employment leaves the ignition keys in the car and leaves the car on a crowded road. During his absence, a trespasser gets into the car and drives it causing an accident resulting in injuries to the plaintiff. The plaintiff sues the car owner in tort.
- Will Plaintiff succeed? Why?
 - Is the Owner liable? Why?

Q4 Answer any two of the following.

(24)

- Discuss the rule of strict liability with the help of relevant case law. Is there any difference between strict liability and absolute liability?
- Enumerate and examine any six general defences to an action in torts with relevant case laws.
- What is meant by innuendo? What are the facts, the plaintiff must prove or establish in order to sustain a plea of innuendo? Explain with relevant case laws.
- Discuss in detail the meaning of 'complaint' and 'unfair trade practice' under the Consumer Protection Act. Are these definitions satisfactory and in consonance with the spirit of this Act? Elucidate.

QP: 10010868

वेळ : २ तास

गुण : ६०

प्र. १ दोन वाक्यांत उत्तर द्या (कोणत्याही सहा).

- अ) 'ऑक्टो पर्सनलिस मोर्टिस कर्म पर्सोना' चा अर्थ काय?
- ब) घाला म्हणजे काय?
- क) सार्वजनिक उपद्रव म्हणजे काय?
- ड) 'शाश्वत आदेश' आणि 'प्रतिबंधात्मक आदेश' या संज्ञा स्पष्ट करा.
- इ) प्रथमदर्शी अतिक्रमण म्हणजे काय?
- फ) सालमंड नुसार टॉर्ट्सची व्याख्या करा?
- ग) अंशदायी निष्काळजीपणा म्हणजे काय?
- ह) ग्राहक संरक्षण कायदा, अंतर्गत 'बनावट वस्तू' या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा.
- य) ग्राहक संरक्षण कायदा अंतर्गत 'दोष' या शब्दाचे स्पष्टीकरण करा.
- ज) ग्राहक संरक्षण कायदा, नुसार 'ग्राहक हक्क' स्पष्ट करा.

(१२)

प्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर लहान टिपा लिहा

- अ) डॅमनम साइन इंजुरिया आणि इंजुरिया साइन डॅमनम
- ब) टॉर्ट्सची उत्तरदायित्व विज्ञविण्याचे विविध प्रकार
- क) वॉन माउंड केस
- ड) प्रतिबंधात्मक व्यापार सरावाची व्याख्या आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. हे अन्यायकारक साधन पद्धतीपेक्षा वेगळे कसे आहे?

(१२)

प्र. ३ सोडवा (कोणतेही दोन)

अ. श्री भावेन, साखर गिरणीचे मालक ६० वर्षांहून अधिक काळ पाण्याचा वापर करत होते, ज्याला मुख्यतः भूगर्भातील पाण्याने पुरवठा केला जात होता. भावेनच्या ओढ्याला जाणाऱ्या पाण्याचा मोठा प्रवाह थांबवण्यासाठी कल्पेशने त्याच्या जमिनीवर खोलवर विहीर खोदली

(१२)

- कोणत्या प्रकारच्या टॉर्ट्सचा आरोप येथे केला जाऊ शकतो? दिलेल्या परिस्थितीमध्ये अत्याचाराच्या कायद्याचे कोणते तत्व समाविष्ट आहे ते कारणासह स्पष्ट करा?
 - भावेन यांना टॉर्ट्सचा कायद्यांतर्गत कारवाई आणि उपाय सुचवा.
- ब. खालील दोन घटनांमध्ये फरक करा आणि या घटनांमध्ये जे काही घडले असेल ते चुकीचे असल्यास ते दाखवा. या चुकीच्या स्वरूपाच्या आणि रचनांच्या संदर्भात फरक करा.
- गजबजलेला रस्ता अडवून सार्वजनिक उद्यानात एका राजकीय पक्षाला सभा घेण्यास पालिकेने परवानगी दिली. अ ला रस्ता ओलांडून ब च्या घरी जायचे होते पण त्याला परवानगी दिली नाही. ब च्या घरी जाण्यासाठी दुसरा कोणताही मार्ग नव्हता.
 - एका ग्राहकाने डिपार्टमेंटल स्टोअरमध्ये चोरी केल्याचा संशय कर्मचाऱ्यांना आला म्हणून त्या ग्राहकाला व्यवस्थापकाने दोन दिवस स्टोअर रूममध्ये डांबून ठेवले होते

10868

Page 3 of 4

21/11/22

QP: 10010868

क. ब च्या जमिनीवर उगवलेल्या झाडांच्या फांद्या अ च्या शेजारी ओव्हरहॅंग आहेत .अ, वारंवार ब ला या फांद्या कापून टाकण्याची विनंती करतो जेणेकरून अ सूर्यप्रकाशाचा आनंद घेऊ शकेल .ब, या विनंत्यांकडे लक्ष देत नाही .अ, ब च्या बाजूने जातो आणि त्या फांद्या तोडतो

- i. अ च्या कठोर दायित्वाचे परीक्षण करा?
- ii. ब ला काही उपाय उपलब्ध आहे का? चर्चा करा

ड. एक कार चालक त्याच्या नोकरीच्या दरम्यान कारमधील इग्निशन चावी सोडतो आणि गाडी गर्दीच्या रस्त्यावर सोडतो. त्याच्या अनुपस्थितीत एक अतिक्रमण करणाऱ्या कारमध्ये येतो आणि ती चालवतो आणि अपघात होऊन फिर्यादीला दुखापत होते. फिर्यादीने कार मालकावर खटला भरला.

- i. फिर्यादी यशस्वी होईल का? का?
- ii. मालक जबाबदार आहे का? का?

प्र. ४

खालीलपैकी कोणत्याही दोनची उत्तरे द्या.

(२४)

- अ) संबंधित केस कायद्याच्या मदतीने कठोर उत्तर दायित्वाच्या नियमावर चर्चा करा. कठोर उत्तर दायित्व आणि परिपूर्ण दायित्व यामध्ये काही फरक आहे का?
- ब) संबंधित केस कायद्यांसह टॉर्ट्स मधील कारवाईसाठी कोणत्याही सहा सामान्य संरक्षणाची गणना करा आणि त्यांचे परीक्षण करा
- क) इन्यूएन्डो म्हणजे काय? तथ्य काय आहेत, आरोपाची याचिका टिकवून ठेवण्यासाठी फिर्यादीने सिद्ध करणे किंवा स्थापित करणे आवश्यक आहे? संबंधित केस कायद्यांसह स्पष्ट करा
- ड) ग्राहक संरक्षण कायदा, अंतर्गत 'तक्रार' आणि 'अनुचित व्यापार प्रथा' च्या अर्थाची तपशीलवार चर्चा करा. या व्याख्या समाधान कारक आणि या कायद्याच्या भावनेशी सुसंगत आहेत का? स्पष्ट करा
